

Koroška deželna zavarovalnica za živino.

Lepi uspehi, ki so se na Bavarskem in Nižjem Avstrijskem dosegli z uvedbo deželnih zavarovalnic za živino, so napolnili koroški deželni zbor v letu 1899, da je tudi za svoje živinorejce ustvaril enako zavarovalnico.

S prvim januarjem 1900 je ta zavod začel svoje poslovanje, ki temelji na isti podlagi vzajemnosti in prostovoljnosti, kakor nižjeavstrijski. Zavod zavaruje kmetovalce proti škodi, ki nastane iz tega, da jim živina ali pogine ali pa da jo morajo v sili zaklati. Splošne upravne stroške plačuje dežela, ki daje zavarovalnici razun tega še vsako leto prispevek za plačevanje provizij in dela stroškov za določanje škode. Zavarovalnici so združeni v krajnih zvezah, katerih obseg določa vodstvo zavarovalnice po krajnih razmerah. Vodstvo vsake take krajne zveze je v rokah načelstva, ki sestoji iz načelnika, imenovanega od deželnega odbora, oziroma njegovega namestnika in iz cenilcev, ki jih volijo člani krajne zveze na tri leta. Zavaruje se za sedaj le govedo; višina premije znaša 1 do 15 odstotka. Premije pobira zvezin načelnik in jih pošila zavarovalnici, ki jih deli v dva enaka dela; eden se napiše na zaklad krajne zveze, drugi na skupni sklad zavarovalnice. Odškodnina za prijavljeno škodo se plača polovično iz zaklada krajne zveze, polovično pa iz zavarovalniškega zaklada, tako da so krajne zveze na ta način pri osrednji zavarovalnici s 50 odstotki zavarovane.

Zavarovalnica ne išče dobička, ampak je dobrodelna u-tanvna, ki skuša varovati kmetovalce pred raznimi slučajmi škode pri živini, ki znašajo povprečno vsako leto 2-5 opstotka. Vkljub mnogim težkostim in zaprekam, s katerimi se je morala zavarovalnica boriti že iz početka, se ji je vendar posrečilo pridobiti leto za letom več tal v deželi. Tako je imela 30. septembra 1909 117 krajnih zvez, 5196 članov z 22.927 govedi v zavarovalni vrednosti 5.191.400 K. Vsled splošnega pomanjkanja krme v letu 1908 se je število zavarovanih goveda za 1193 glav znižalo, število zavarovancev pa zvisalo.

Ce primerjamo število pri zavarovalnici vpisanih članov s številom zavarovanih živine, vidimo, da gre povprečje vedno bolj nazaj. Dočim je prišlo leta 1908 na vsakega člana povprečno 729 zavarovanih glav, je to število v naslednjih desetih letih vedno nazadovalo, dokler ni v letu 1909 znašalo 4-41.

Iz tega lahko sprevidimo, da so sedaj tudi mali in najmanjši živinorejci pri zavarovalnici vpisani za člane. Če vzamemo, da je živinorejcev na Koroškem 29.614 in da znaša število vseh goved — kakor je pokazalo zadnje štetje živine — 256.210 glav, in primerjamo te številke s številom zavarovancev in zavarovane živine, potem vidimo, da je doslej pristopilo zavarovalnici le 18-54 odstotka živine zavarovane. Povprečna vrednost zavarovane živine je znašala v letu 1909 230 kron 79 v.

Število v letu 1909 priglanih slučajev škode je bilo 731, kar znaša 3-18 odstotka.

Glede spola, starosti in boleznih se razdele zgube, kakor sledi:

a) po spolu:	b) po starosti:
14 bikov	pod 1 letom 128 glav
34 volov	od 1 do 3 let 248 "
329 krav	" 4 do 7 let 188 "
94 telic	" 8 do 12 let 156 "
260 mladine.	nad 12 let 11 "

c) po boleznih:
1. boleznih prebavil 170 glav
2. " dihal 31 "
3. " krvnega toka 26 "
4. " scalnih organov 43 "
5. " spolnih organov 87 "
6. " živčevja 17 "
7. " konstitucionalne bolezni 19 "
8. nalezljive bolezni 120 "
9. invazijske " 16 "
10. kožne " 1 "
11. boleznih gibal 17 "
12. rane 5 "
13. nesreče 147 "
14. neznani vzroki 32 "

Ponesrečila se je živina največkrat na paši v gorah. Med nalezljivimi boleznimi je 48 slučajev šumečega prisada.

Da je tuberkuloza, posebno v goratih krajih tako zelo razširjena, tega je kriv v veliki meri odpor živinorejcev proti cepljenju goveda s tuberkulom. Ravno tako se še vse premalo ceni vrednost cepljenja goveda proti šumečemu prisadu.

Povprečna skupna škoda je znašala (skupno s čistim dobičkom) 78-28 odstotka zavarovalne vrednosti. V teh desetih letih, odkar obstoji zavarovalnica, se je prijavilo skupno 4536 slučajev škode; skupna odškodnina za to je znašala 692.612 kron 34 v.

Na koncu računskega leta 1906 ima zavarovalničin zaklad prebitek iz letnega računa v znesku 3322 kron 90 v. Znesek, ki se je na podlagi postave z dne 30. decembra 1909 dal koroški deželi na razpolago za pospeševanje živinoreje in vnovčevanja živine, daje možnost, da se bo lahko ugodilo davni želji živinorejcev, da bi premije postale cenejše in nižje. S tem bo možno ohraniti zavarovalnici njene dosedanje člane in ji pridobiti tudi novih. p. l. n. e. d. i. („Gosp. Glasnik.“)

Loterijske številke.

Gradec, dne 28. maja : 67, 86, 57, 27, 59.
Trst, dne 4. juni : 27, 6, 4, 50, 47.

letanjem. Množica je z velikim navdušenjem sledila poskusim. Nesreče večjega pomena ni bilo.

Velika nesreča. Iz Zella na jezeru se poroča velika nesreča. Na treh skupaj zvezanih čolnih se je peljalo okroglo 25 oseb po jezeru. Čoln se je prevrnil in 5 oseb je utonilo. Eden pa je še pozneje umrl.

Ukradel je neznanec v Beljaku rjuho in odejo v vrednosti 36 K. Dekla Kofler je oboje na stopnice položila; ko je nazaj prišla, je nekdo že vse ukradel.

Napad. Brez vzroka je neki italijanski delavec pri Beljaku napadel hlapca Tomaža Vedam in ga z nožem težko v obraz rani.

Po svetu.

Huda kazen. Neki inženir v Trstu prišel je te dni domu in našel svojo ženo v postelji, poleg nje pa nekega drugega moža. Inženir je vrgel ženo v saml srajci na cesto in zaklenil za njo vrata. Čez dalje časa je dobila gresnica šele fijkar, s katerim se je odpeljala.

5 oseb utonilo. V Semlinu se je vozil neki krčmar s 4 ženskami po vodi. Ženske so tako skakale, da se je barčica prevrnila. Vseh 5 oseb je utonilo.

9 letni morilec. V bližini Fürstenfelda je izginila 3½ letna hčerka kmeta Kohl. Našli so jo v nekem polju s prezezanim trebuhom, tako da so črve vun stopile. Otrok je kmalu umrl. Kot morilca pa so zaprli 9 letnega Alojza Kasper. O vzroku groznega umora se doslej ničesar ne ve.

Na smrt obsodili so ljubljanski porotniki rudarja Rejca iz Idrije, ki je svojo ženo v vodo vrgel, da je utonila. Pred sodbo je Rejc še vedno tajil, ali ko je slišal sodbo, je umor priznal.

Vihar. Pri Oldenburgu je divjal velikanski vihar (Windhose). Prevrtel je 9 vozov vlaka. 1 železničar je bil ubit.

Smrtna obsodba. V Tarnopolu so obsodili neko Josefino Wolkoff na vislice, ker je svojo gospodinjno ustrelila.

Železniška nesreča. Iz tira je skočil brzovlak v štaciji Kukullosz na Ogrskem. Mašina in tender sta se prevrnila. Voz vlakovodje je padel 5 m globoko. Vlakovodja in kurjač sta bila ubita, več oseb pa ranjenih.

Grozni morilec. Na Ruskem so zaprli dr. Paučenko, ki je mnogo oseb zastrupil. Rekel je, da jim daje zdravilo; dajal jim je pa strup, da so na koleri zboleli. Dediči so morilca zato plačali.

Lepi duhovnik! Kaplan Hüttinger v Korneuburgu je dobil od svojega fajmoštra klofuto. Zaradi tega je fajmoštra pretepel, mu spodnesel in nogo zlomil. Kaplan je bil zato na 1 mesec ječe obsojen.

Hude posledice strele. V Kölnu je udarila strela v fabriko karbonita, ki se je potem razstrelila. Osebe, ki so bile v poslopiju, so vse težko ranjene. Več hiš se je vsled eksplozije podrla.

Potres je bil zopet v spodnji Italiji. Napravil je precej škode in tudi več oseb je našlo svojo smrt.

Giuseppe Garibaldi.

Te dni se praznuje po Italiji 50 letnico, odkar je pričel Giuseppe Garibaldi s svojo „armado tisočev“ zmagovalno pot. Kakor znano, so dale njegove zmage povod, da se je preje v male države razkosala Italija združila. Pri Marsali v Siciliji se je pred 50 leti Garibaldi izkrca. Prevzel je takoj v imenu Viktorja Emanuela



Joseph Garibaldi

diktaturo čez Sicilijo. 15. maja premagal je generala Laudi pri Calabasimi, napadel 27. maja mesto Palermo in prisilil 6. junija mnogo številnejšo kraljevo armado, da se uda. Temu so sledile Garibaldijeve zmage pri Milazzu, Messini, Reggio, Neapelju. To so bile poglavitne zmage tega moža. Pozneje ni imel več te sreče. Garibaldi bil je seveda vedno najhujši sovražnik Avstrije in še danes je ta mož irredentovcem vzor in ideal.

agor farsko mizo, podpiralo nepotrebni, prepir povzročajoči kloster v St. Petru, izsesano mora poslušati kletve klerikalne nestrpnosti in prenašati hrv. časnikarskih butcev, ki jim ne gre za rešnico in pravičnost, temveč za posvetno moč in dočasno hvalo. Ljudstvo izprevidi in zgodovina grida, da klerikalizem, kar ni drugega nego vlada farjev, rodi le zavid in pelje človeštvo v narobe znanstvenega in gospodarskega propada s poukazom na brezizmerno plačilo na onem svetlu, če tukaj izroči vse voditeljem edino zvečjalne cerkve. Ljudstvo vidi hinavščino, s katero ležejo na dan klerikalni mogotci, vpajoči pri vsaki zaslužni zaščiti o verski nevarnosti in začenja razsojevati, kjer v takih slučajih gre le za trenuh in kje za vero. Zato se ni čuditi niti Raminu, če mu v St. Jakobu postajajo tla preudroč, kakor tudi temu ne, ako še v St. Jakobu nastane. Saj niso dohodki tukaj še tako slabi in na denar tudi Ražun še nekaj požre.

Iz Sveč se nam piše: Cenjeni g. urednik Stajerca! Že dolgo časa ni bilo kaj čitati od vaše fare v „Stajercu“, katerega mi kaj radi beremo. Hočemo namreč povedati, kako smo v vašem lepo in slovesno praganje imeli na dan 31. Rešnega telesa v fari v Svečah. Petje moškega zbora je bilo tako, da je slovelo na okrog 10 okrog, katerega je vodil naš vrli g. Jan. Kuznič p. d. Tomaž na Bistrici. In kaj je zdaj, mi „Stajercu“ letos bilo, ko naš mežnar petje komandira? Bog se usmili, tako je bilo, kakor bi se sto mačkev steglo in ena ovca zraven. Takaj ljudi se je smejalo, nekaj pa jezilo in veliko se jih je pa pokrilo in so proč šli. Seveda, našega gospoda mežnarja „Keckheit, verlass dich nicht“ se ne more več g. Kuražu ukloniti, zato je ker ta naprednjak, kaj ne? Seveda je ašemu g. fajmoštru tudi vse eno, to mi že vno vemo, pa nič ne dè, saj bo že prišel čas, ko bo naš Jok prišel z žakelcom. Do tedaj jih smo pa že nabrali, da si jih bodo zapomnili! Gospod fajmošter, ali bi ne bilo boljše, da bi naš kaplanček poskrbeli za lepo petje v cerkvi pri praganjah, nego da skrbijo za tamburajo in za komedije ali teatre? Mi Vam pač na razko, povemo, da smo tega siti; če bo to tako naprej šlo, noben človek ne bo več v cerkev kazala.

Občinske volitve v Celovcu so se te dni izšile. Kontale so s popolno zmago naprednih emskih kandidatov na celi črti. Čestitamo! **Nezgoda.** V Fürnitzu je bila prvaška veselja. Fant Kilzer je bil imel precej v glavi. Na rogi železnice vsled tega ni opazil, da so šranje ravno doli spustili. Vsled tega je bil težko d glavi ranjen.

Rešitelj otroka. Iz Beljaka se poroča: Tiliški krčmar Jos. Vieider je opazil, kako je šel 4 letni otrok v visoko Dravo padel. Pomni mož, ki je že 60 let star, skočil je takoj v otrokom in ga tudi rešil.

Neprevidnost. V Beljaku je nesla neka dekla klenico v roki. Vsled neprevidnosti je padla si je roko do kosti prerezala. Rana je grozno gledala.

Vagabund. V Finkensteinu so zaprli amstermskega dezerterja Petra Schwarz, ki je že 8 krat predkaznovan.

Požar. Posestniku Lambrecht v sv. Štefanu in Plajburga je pogorela hiša in gospodarsko poslopje. Požarniki iz sv. Štefana, Kleindorfa in lobasnice so požar kmalu zadušili.

Tatvina. Dekla Jerica Noč, doma iz Kranjcega, je svojega gospodarja kmeta Lessiaka v arji-Zilski okradla.

Rop. V bližini Beljaka napadla sta dva robdorja 15 letnega H. Grünna in ga popolnoma udnostopala. Postila sta ga skoraj nagega v gozdu. nci, če Konj ubil je pri Millstattu hlapca g. Marložnosti neseti. Napajal je konja, ko je ta udaril in e foto-veža tako nesrečno zadel, da je kmalu nato ko niti nrl.

Samomor. V Celovcu se je ustrelil s služ-ovoriti mo puško infanterist Jos. Prettner. Čez par ur om po-je mrtve.

Zaradi nenravnosti so zaprli v Arnoldsteinu o vpije hrvatskih delavcev.

Zlato poroko sta praznovala v Lavamündu lebelceter Anton Precher s svojo soprogo. Mož ga kali- star 79, žena pa 77 let. Čestitamo!

Letalni stroj so te dni pri Celovcu kazali. ženir Sablatnig je imel prav lepe uspehe z